
17 **2019_B&W_00350** **Informatienota Visie voor religieus erfgoed in Steenwijkerland - informeren**

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer R. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; mevrouw T. Bijl; mevrouw J. Groot de, Secretaris

Verontschuldigd:

de heer M. Scheringa, Wethouder

Informatienota

Inleiding

In november 2018 heeft uw raad unaniem een motie aangenomen voor het opstellen van een Visie voor religieus erfgoed in Steenwijkerland. Onderdeel daarvan is dat het niet alleen gaat om monumentaal religieus erfgoed, maar om alle religieuze gebouwen in de gemeente en dat de visie ontwikkeld wordt in samenspraak met de eigenaren van de gebouwen. De visie moet daarnaast ook uiterlijk 1 oktober 2019 worden aangeboden aan uw raad. Gezien de ervaringen die inmiddels zijn opgedaan bij eerdere kerkenvisies die elders in Nederland zijn opgesteld, het aantal religieuze gebouwen dat de gemeente Steenwijkerland telt en de zorgvuldigheid waarmee het visietraject doorlopen moet worden, is het niet mogelijk om de visie voor 1 oktober 2019 aan te bieden aan uw raad.

In deze informatienota wordt u geïnformeerd over de stand van zaken en de vervolgstappen.

Kernboodschap

Om meer inzicht te krijgen in wat een Visie voor religieus erfgoed inhoudt en wat daarvoor nodig is en welke partijen daarbij betrokken moeten worden, is in de afgelopen periode enig onderzoek gedaan. De bevindingen zijn de volgende.

Inmiddels wordt er op landelijk niveau ook actief ingezet op het opstellen van 'Kerkenvisies'. De rijksoverheid heeft een initiatief genomen om, in samenwerking met provincies, gemeenten, kerkeigenaren en erfgoedorganisaties, tot een "Nationale Kerkenaanpak" te komen. Doel hiervan is het ontwikkelen van een duurzaam toekomstperspectief voor (monumentale) kerkgebouwen in Nederland. De Nationale Kerkenaanpak omvat 5 programmalijnen:

1. ontwikkelen van kerkenvisies;
2. ontwikkelen en aanbieden van kennis over religieus erfgoed;
3. duurzaamheid: innoveren op duurzaamheid voor religieus erfgoed;
4. toegankelijkheid: bevorderen toegankelijkheid (vaker open/meer draagvlak);

5. vergroten draagvlak: meer en bredere groepen in aanraking brengen met de brede betekenis van religieus erfgoed.

Om het opstellen van kerkenvisies te stimuleren heeft de rijksoverheid een aantal zaken in het leven geroepen en instrumenten beschikbaar gesteld waarvan gemeenten gebruik kunnen maken.

Decentrale uitkering

Elke gemeente die een kerkenvisie opstelt kan een decentrale uitkering aanvragen voor het opstellen van die kerkenvisie. De hoogte van de bijdrage hangt af van het aantal kerkgebouwen dat in de gemeente aanwezig is. Uit de inventarisatie van de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed (RCE) blijkt dat in Steenwijkerland 43 kerkgebouwen zijn. Doordat het rijk meer dan 40 kerkgebouwen in de gemeente heeft geïnventariseerd, kan Steenwijkerland in aanmerking komen voor de maximale uitkering: € 75.000. Deze uitkering zal dan ook worden aangevraagd. De uitkering zal worden gebruikt voor de personele capaciteit die kan worden ingezet voor het opstellen van de Visie voor religieus erfgoed.

Andere hulpmiddelen rijk

Sinds dit voorjaar zet de RCE actief in op het opstellen van kerkenvisies. Er zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd, waarin alle betrokkenen bij een kerkenvisie zijn uitgenodigd om meer te weten te komen over wat een kerkenvisie inhoudt en het belang van het proces om tot een kerkenvisie te komen. Ook zijn er door de RCE nu enkele praktische hulpmiddelen beschikbaar gesteld die gebruikt kunnen worden voor het opstellen van een kerkenvisie.

Kerkenlijst

Zoals hiervoor al is aangegeven heeft de RCE voor alle gemeenten een lijst opgesteld met de in een gemeente aanwezige kerkelijke gebouwen. Op 1 mei jl. is de meest actuele en volledige lijst beschikbaar gekomen. Door te wachten op het beschikbaar komen van deze lijst, hoeft dit deel van de inventarisatie niet meer door de gemeente te worden uitgevoerd. Kanttekening bij de door de RCE opgestelde lijst is wel dat deze inventarisatie niet compleet is. Er is alleen een overzicht gemaakt van de kerkgebouwen die aan de door het rijk geformuleerde criteria voldoen (o.a. gebouwd als kerkgebouw, geen onderdeel van een klooster etc.). Een quick scan heeft de conclusie opgeleverd dat deze lijst voor Steenwijkerland verre van compleet is en dat er in werkelijkheid (veel) meer religieuze gebouwen in de gemeente zijn dan op deze lijst staan vermeld. Een aanvullende inventarisatie is dus nog wel noodzakelijk.

Handreiking opstellen Kerkenvisie/pilots

De RCE heeft een handreiking opgesteld voor het maken van een kerkenvisie, waarin tips en trucs worden gegeven die praktisch kunnen zijn bij het maken van een kerkenvisie. Deze handreiking is ook dit voorjaar beschikbaar gekomen. Deze handreiking kan ook in Steenwijkerland worden gebruikt voor het opstellen van een Visie voor religieus erfgoed. Daarnaast loopt er in een aantal gemeenten een (landelijke) pilot om ervaringen op te doen en te delen over het maken van een Kerkenvisie.

Leerpunten pilots

Leerpunten uit diverse pilots tot nu toe zijn:

- integrale aanpak (alle 'kerken') is belangrijk;
- de dialoog moet zo breed mogelijk aangegaan worden om verschillende belangen en invalshoeken in beeld te krijgen. Partijen die bij het maken van een kerkenvisie betrokken moeten worden zijn in ieder geval de (burgerlijke) gemeente, kerkelijke gemeenten, andere

religieuze groeperingen, erfgoedorganisaties, inwoners en andere belanghebbenden en/of deskundigen;

- bespreek en weeg op basis van de opgehaalde informatie de overeenkomsten, knelpunten en belangen zorgvuldig met elkaar;
- de kerkvisie is vormvrij, het hoeft geen dik boekwerk te worden. Het aangaan van de dialoog en het onderhouden van de contacten is de belangrijkste oogst van het visietraject;
- er moet voldoende tijd ingeruimd worden voor het visietraject om alle partijen en alle belangen goed in beeld te brengen en tot zorgvuldige keuzes te komen. Het doorlopen van het visietraject kan wel 1,5 tot 2 jaar in beslag nemen.

Consequenties voor de gemeente

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

De decentrale rijksbijdrage van € 75.000 wordt aangevraagd. Deze bijdrage zal worden gebruikt voor de personele capaciteit die zal worden ingezet voor het opstellen van de Visie voor religieus erfgoed in Steenwijkerland. Na het aanvragen van de door het rijk beschikbaar gestelde decentrale middelen zal een plan van aanpak worden opgesteld. Onderdeel daarvan is een (uitgebreidere) inventarisatie van het religieus erfgoed in Steenwijkerland en een overzicht van de partijen die het maken van een visie betrokken zullen worden. Dan kan ook een planning worden gegeven van de duur van het visietraject. In het najaar van 2019 zal het plan van aanpak met uw raad worden gedeeld.

Besluit

Beslispunt 1

Het college besluit de informatienota vast te stellen en aan de gemeenteraad te verzenden.